

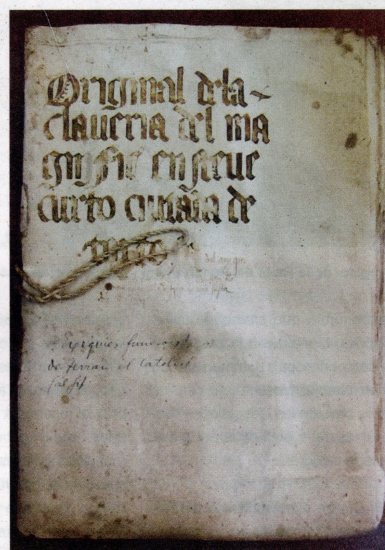
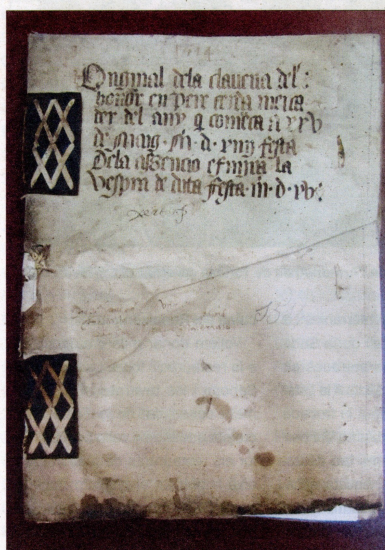
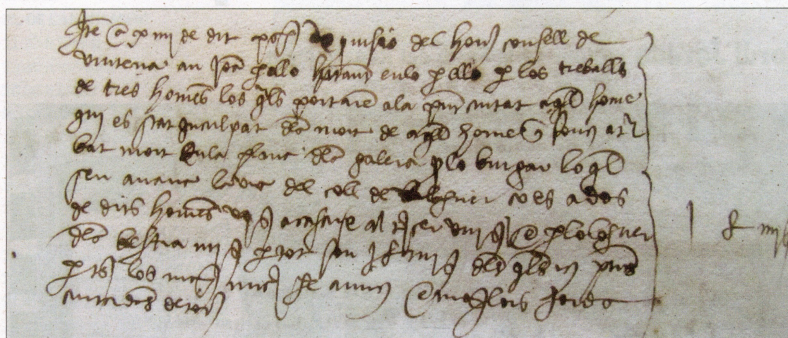
El punt focal de la Tortosa cinccentista

Albert Curto
Homedes
historiador

Cada any, per aquestes dates, Tortosa mira pel retrovisor de la història i es trasllada nominalment a la seva avantpassada societat de fa sis-cents anys. L'embolcall de la Festa del Renaixement és el d'una oferta lúdica, però en essència també és el de l'aposta cultural pel coneixement. Deixant de banda l'assignatura pendent per salvaguardar, restaurar i millorar els elements renaixentistes que donen valor al període reivindicat (objectiu plantejat en el seu origen), el que sí que ha mantingut la Festa són els actes estructurals (pouats a partir de documentació arxivística) com a intent de presentar-nos orientativament l'atmosfera que es respirava a la Tortosa del segle XVI.

Una font documental bàsica per a recrear aquesta època, ja que mostra prou bé el pols diari, és la que ens aporten els *Llibres de Clavaria*, pertanyents al fons municipal i custodiats a l'Arxiu Comarcal del Baix Ebre. Allí s'hi anoten les despeses que feia front el municipi en la seva gestió. Malgrat ser registres oficials, i per tant sectorials, ens ajuden a formar-nos una idea del sistema en ús llavors. Un primer capítol d'interès, més enllà de les contractacions externes, és la generosa i dilatada relació de funcionaris que estaven en nòmina. Del repàs dels primers anys del segle XVI (entre 1509 i 1517) en relacionem: 3 procuradors (procurador en cap, el segon i el terç); 4 paers; 2 jutges ordinaris; 2 cònsols; 1 veedor de "payres e baixadors"; 1 ve-

edor de teixidors; 1 notari escrivà de la Sala de la Ciutat; 2 verguers; 1 notari síndic de plets i de miserables; 1 romaner; 1 hospitaler; 2 cirurgians de l'hospital; 1 trompeter; 2 rellotgers; 1 guarda dels pallols; 1 pesador de monedes; 2 marcadors d'argent; 1 escrivà; 1 agraador de la casa de la ciutat; 2 as-

sessors de la ciutat; 1 assessor de la paeria; 1 assessor dels jutges ordinaris; 1 assessor dels miserables; 1 llegendor de crides; 1 carceller de les presons; 1 tabaler; 2 metges; 1 celler; 1 botxí i 1 mestre de les escoles majors.

A grans trets, segons apreiem per les despeses de clavaria, la vi-

da tortosina seguia unes mateixes pautes anuals, concretades, per exemple, per les obres municipals, les missatgeries i les festivitats. En aquest darrer apartat cal consignar les celebracions del sant Àngel Custodi, les processons a Santa Isabel o a la Mare de Déu de l'Aldea per rogatives de pluja, però,

sens dubte, el que més activava la ciutat era la processó de Corpus. El pagament als músics o sonadors ocupava l'inici de la llista de despeses. La processó anava al ritme de tabals, tamborins, dolçaines, trompetes, panderos, xeremies, i fins i tot, per una viola tocada per un tal Pedro Portuguès. S'enramaven carrers i edificis amb juncs i murtra i es pintaven amb senyals heràldics de la ciutat els cirris emprats.

La trompeta també ressonava quan s'assotaven públicament els condemnats per lladronici. Els botxins, que duien a terme el càstig exemplificant, cobraven la ben pagada quantitat de 20 sous. La cerimònia amb trompeta també es representava en cas d'execució de pena capital. Bertomeu Vilar, àlies lo Català, d'Alcalà de Xivert, penjat al conegut com a Espai dels Lladres, va tenir l'ocasió de sentir les notes del trompeter Galceran Romeu abans que els dogals de cànem acabessin amb la seva vida. La cruïra de la justícia també es percep pel llistat d'arranjaments que el manyà Pons feu a les presons: cadenes, grillons, tanques i collars de ferro.

Les autoritats, que havien de fer front a lleugeres eventualitats com la pesta, la pirateria, les obres d'infraestructures o l'arranjament de camins, també s'havien de mobilitzar per aspectes més primordials com el seu canvi de vestimenta (gramalles de grana, caperons per als procuradors) o els regals a la reialesa, com la tramesa d'esturions adobats al rei que era en les Corts de Montsó o bé les panades de llampreses i sabogues per a l'infant, que era a Castelló d'Empúries. Aquesta també era la Tortosa del segle XVI. ■